

Sjømatnæringen tar grep for å sikre kompetanse for fremtiden!

Sannsynligvis må norsk sjømatnæring tenke utenfor den velkjente boksen om vi skal være best i verden også i årene framover. Smarte hjerner fra nye felt bør tas imot med åpne armer.

Norge er i verdenstoppen innenfor havbruks-, fartøy- og fiskeriteknologi. Bærekraft, miljøvennlighet og sporbarhet får stadig større oppmerksomhet og byr på spennende muligheter både på sjø og land. Hvordan vil egentlig fiskeflåten se ut i framtiden? Hvordan passer industrien inn i dette bildet? Hvilken kompetanse trenger sjømatnæringen? Dette er retoriske spørsmål vi ikke bare må stille, men også finne svaret på om vi skal hevde oss som sjømatnasjon.

Har udekket kompetansebehov

I videregående skole og høyere utdanning finnes et stort utvalg av ulike studieretninger som kan føre til fremtidsrettede jobber i sjømatnæringen. Hvorvidt studietilbudet er tilstrekkelig for å dekke kompetansebehovet i sjømatnæringen nå og på lengre sikt er likevel usikkert.

Sjømatnæringen går blant annet gjennom et teknologiskifte. Robotiserte løsninger som erstatter menneskehender, er allerede blitt til virkelighet i mange fabrikker både på sjø og land. Næringen er imidlertid fortsatt preget av mye manuelt arbeid.

I NHOs kompetansebarometer for 2020 oppgir seks av ti medlemsbedrifter i Sjømat Norge (bestående av 800 medlemsbedrifter med om lag 16.000 ansatte) å ha udekket kompetansebehov. Bedriftene rapporterer at behovet for fagkompetanse er særlig stort innen ingeniør- og tekniske fag, primærnæringsfag, håndverksfag og samfunns- og juridiske fag. Nøyaktig hva det innebærer er imidlertid noe uklart.

I et intervju i *Matindustrien*, fagbladet for næringsmiddelindustrien i Norge, beskriver kommunikasjonssjef i Sjømat Norge, Øyvind André Haram situasjonen for sjømatnæringen slik:

«- Før var det stort sett rekruttering fra «blå fag» og utdanninger som tilbyr sjømatrelatert utdanning. Nå rekrutteres det i langt større grad flere ingeniører, biologer, økonomer, advokater og så videre. Vi vil ha behov for langt bredere kompetanse enn tidligere. Kombinasjonen av en grad og noe erfaring fra sjømat vil være svært ettertraktet.»

Offensiv forskning

Det er ingen enkel oppgave å spå om framtiden, ei heller hvilken kompetanse som vil være nødvendig og etterspurt for at sjømatnæringen skal kunne videreutvikles i tråd med endringene i samfunnet ellers. Diskusjonene handler ofte om dagen i dag, både fordi det er så mye å gripe fatt i og fordi det er enklest å konsentrere seg om det vi vet noe om.

Like fullt er det viktig av og til å tenke langsiktig. Det er nettopp det et nytt FHF-prosjekt har som ambisjon å gjøre på vegne av, og sammen med, sjømatnæringen. Møreforskning og ÅKP/NCE Blue Legasea skal lede arbeidet med å fremskaffe kunnskap om hvilke kompetansebehov sjømatnæringen har for framtiden, blant annet sett i lys av at nye teknologier tas i bruk og nye driftsformer etableres. Prosjektet har fått navnet *Framtidig kompetansebehov i norsk sjømatnæring*, og er solid forankret i sjømatnæringen gjennom referansegruppen som består av organisasjonene Sjømatbedriftene, Sjømat Norge, Fiskebåt og Pelagisk Forening.

Vi må være offensive og tørre å tenke tanker for framtiden hvis vi skal være best i verden også i årene framover. Sentrale spørsmål er: Hva vil vi med sjømatnæringen? Hvordan kan vi sikre flest

mulig arbeidsplasser og god økonomi for både fiskeflåte og industri? Hva slags utstyr har vi kompetanse og økonomi til å utvikle, og hvordan vil det påvirke kompetansebehovet?

Snart skal vi i gang med å utforske disse spørsmålene i samarbeid med næringen. Vi gleder oss til gode diskusjoner og til å løfte blikket sammen. Fremtiden innhenter oss, og det gjelder å henge med. Når det gjelder kompetansebehov i fremtiden må sjømatnæringen selv ta styringen. Foreløpig vet vi bare at smarte hjerner bør tas imot med åpne armer. Kanskje innenfor felt næringen ikke så som relevante for få år siden.

Janita Arhaug, prosjektleder fiskeri NCE Blue Legasea

Bjørn Tore Nystrand, forsker Møreforskning

Lenke til FHF kompetanseprosjekt: <https://www.fhf.no/prosjekter/prosjektbasen/901711/>

Sjømatnæringen tar grep for å sikre kompetanse for fremtiden!

Sannsynligvis må norsk sjømatnæring tenke utenfor den velkjente boksen om vi skal være best i verden også i årene framover. Smarte hjerner fra nye felt bør tas imot med åpne armer.

Norge er i verdenstoppen innenfor havbruks-, fartøy- og fiskeriteknologi. Bærekraft, miljøvennlighet og sporbarhet får stadig større oppmerksomhet og byr på spennende muligheter både på sjø og land. Hvordan vil egentlig fiskeflåten se ut i framtiden? Hvordan passer industrien inn i dette bildet? Hvilken kompetanse trenger sjømatnæringen? Dette er retoriske spørsmål vi ikke bare må stille, men også finne svaret på om vi skal hevde oss som sjømatnasjon.

I videregående skole og høyere utdanning, finnes et stort utvalg av ulike studieretninger som kan føre til fremtidsrettede jobber i sjømatnæringen. Om dette tilbudet er nok til å dekke kompetansebehovet i sjømatnæringen både nå og i framtida, er likevel usikkert.

Sjømatnæringen går gjennom et teknologiskifte. Robotiserte løsninger som erstatter menneskehender, er allerede blitt til virkelighet i mange fabrikker både på sjø og land. Næringen er imidlertid fortsatt preget av mye manuelt arbeid.

I NHOs kompetansebarometer for 2020 oppgir seks av ti medlemsbedrifter i Sjømat Norge (Norges største sjømatorganisasjon) at de mangler kompetanse. Bedriftene rapporterer at behovet for fagkompetanse er særlig stort innen ingeniør- og tekniske fag, primærnæringsfag, håndverksfag og samfunns- og juridiske fag. Nøyaktig hva det innebærer er imidlertid noe uklart.

I et intervju i *Matindustrien*, fagbladet for næringsmiddelindustrien i Norge, beskriver kommunikasjonssjef i Sjømat Norge, Øyvind André Haram situasjonen for sjømatnæringen slik:

«- Før var det stort sett rekruttering fra «blå fag» og utdanninger som tilbyr sjømatrelatert utdanning. Nå rekrutteres det i langt større grad flere ingeniører, biologer, økonomer, advokater og så videre. Vi vil ha behov for langt bredere kompetanse enn tidligere. Kombinasjonen av en grad og noe erfaring fra sjømat vil være svært ettertraktet.»

Det er ingen enkel oppgave å spå om framtiden, ei heller hvilken kompetanse som vil være nødvendig, og etterspurt, for at sjømatnæringen skal kunne videreutvikles i tråd med endringene i samfunnet ellers. Diskusjonene handler ofte om dagen i dag, både fordi det er så mye å gripe fatt i og fordi det er enklest å konsentrere seg om det vi vet noe om.

Like fullt er det viktig å tenke langsiktig. I forskningsprosjektet *Framtidig kompetansebehov i norsk sjømatnæring* er det nettopp det vi skal gjøre. Møreforskning skal i samarbeid med ÅKP/NCE Blue Legasea finne ut hvilken kompetanse sjømatnæringen trenger i framtida. Vi skal blant annet se på hvilke nye teknologier som tas i bruk og hvilke nye måter å drive på som etableres. Prosjektet er finansiert av Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfinansiering (FHF).

Vi i Norge må være offensive og tørre å tenke nye tanker for fremtiden hvis vi skal være best i verden også i årene framover. Sentrale spørsmål er: Hva vil vi med sjømatnæringen? Hvordan kan vi sikre flest mulig arbeidsplasser, og god økonomi, for både fiskeflåte og industri? Hva slags utstyr har vi kompetanse og økonomi til å utvikle, og hvordan vil det påvirke kompetansebehovet?

Fremtiden innhenter oss, og det gjelder å henge med. Sjømatnæringen selv må ta styringen. Foreløpig vet vi bare at smarte hjerner bør tas imot med åpne armer. Kanskje innenfor felt næringen ikke så som relevante for få år siden.

Versjon 2

Prosjektet er forankret i sjømatnæringen gjennom en referansegruppe med sjømatorganisasjonene Sjømat Norge, Fiskebåt, Sjømatbedriftene og Pelagisk Forening.

Janita Arhaug, prosjektleder fiskeri i NCE Blue Legasea

Bjørn Tore Nystrand, forsker i Møreforskning og prosjektleder for *Framtidig kompetansebehov i norsk sjømatnæring*

Lenke til FHF kompetanseprosjektet: <https://www.fhf.no/prosjekter/prosjektbasen/901711/>

Vedlegg L2 – Oversikt over kanaler som har publisert kronikk, per 15.02.2022

Dato	Digital	Papir	Tittel
04.02.2022		Fiskeribladet	Sjømatnæringen trenger smarte hjerner
06.02.2022	Fiskeribladet		Sjømatnæringen trenger smarte hjerner
07.02.2022	Møreforsking		Sjømatnæringen tar grep for å sikre kompetanse for fremtiden
07.02.2022	nett.no		Sjømatnæringen tar grep for å sikre kompetanse for fremtiden!
07.02.2022	nett.no		Kartlegg kompetansebehov i sjømatnæringane
07.02.2022	NCE Blue Legasea		Tar grep for å sikre kompetanse for fremtiden
08.02.2022		Vesteraalens Avis	Kompetansegrep for framtida
08.02.2022	Pelagisk Forening		Sjømatnæringen tar grep for å sikre kompetanse for fremtiden!
08.02.2022	Norges Fiskarlag		Million-utlysninger
09.02.2022	Sjømatbedriftene		Sjømatnæringen tar grep for å sikre kompetanse for fremtiden
11.02.2022	Sunnmørsposten		Sjømatnæringen tar grep for å sikre kompetanse for fremtiden!
11.02.2022		Vestlandsnytt	Sjømatnæringen tar grep for å sikre kompetanse for fremtiden!
12.02.2022	Adresseavisen	Adresseavisen	Sjømatnæringen tar grep for å sikre kompetansen
14.02.2022		Sunnmørsposten	Sjømatnæringen tar grep for å sikre kompetanse for fremtiden!